

Hizkuntza-tratamenduak euskarazko ikus-

entzunezkoetan:

Dragoi Bola

DRAGOIBOLA

Testuingurua

Dragoi Bola fenomenoa

ETB1 (1990)

- *Rating*: > %21
- *Share*: > %70*

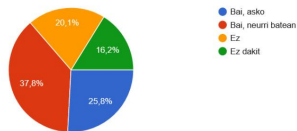
(Ibañez et al., 1999)

Itzulpena, goraipatua

- Hiztegi aberatsa
- Sintaxi landua (landuegia?)
- HITANOA

4. Dragoi Bola EUSKARAZ ikustek zuk euskararekiko iritzi positiboa (edo positiboagoa) edukitzen lagundu duela iruditzen al zaizu?

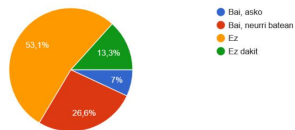
5.966 erantzun

***Dragoi Bola* ikustek eraginik bai euskararekiko / hitanoarekiko jarreretan eta erabilera (aitortua)n?**

5. Dragoi Bola EUSKARAZ ikustek zuk euskaraz egitea (edo egiten zenuena baino gehiago egitea) eragin duela iruditzen al zaizu?

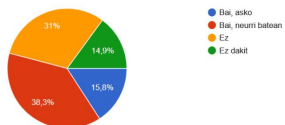
5.966 erantzun

Jarreretan gehiago erabileran baino.
Euskaraz gehiago hitanoan baino.

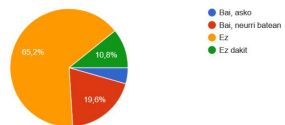
6. Dragoi Bolako pertsonaiek HIKA egiteak zuk hikarekiko iritzi positiboa (edo positiboagoa) edukitzen lagundu duela iruditzen al zaizu?

5.966 erantzun

7. Dragoi Bolako pertsonaiek HIKA egiteak zuk hika egitea (edo egiten zenuena baino gehiago egitea) eragin duela iruditzen al zaizu?

5.966 erantzun

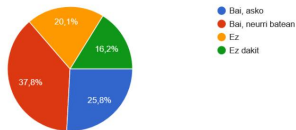

***Dragon Ball* on the Basque public TV: influence on viewers' language attitudes and practices**

(Muguruza & Bereziartua, in press)

4. Dragoi Bola EUSKARAZ ikustek zuk euskararekiko iritzi positiboa (edo positiboagoa) edukitzen lagundu duela iruditzen al zaizu?

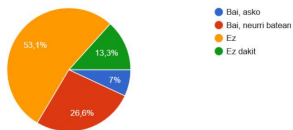
5.966 erantzun

Dragoi Bola ikustek eraginik bai euskararekiko / hitanoarekiko jarreretan eta erabilera (aitortua)n?

5. Dragoi Bola EUSKARAZ ikustek zuk euskaraz egitea (edo egiten zenuena baino gehiago egitea) eragin duela iruditzen al zaizu?

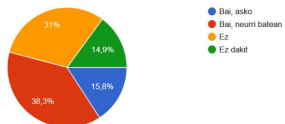
5.966 erantzun

Jarreretan gehiago erabileran baino.
Euskaraz gehiago hitanoan baino.

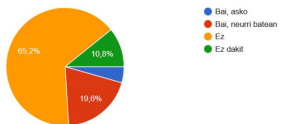
6. Dragoi Bolako pertsonaiek HIKA egiteak zuk hikarekiko iritzi positiboa (edo positiboagoa) edukitzen lagundu duela iruditzen al zaizu?

5.966 erantzun

7. Dragoi Bolako pertsonaiek HIKA egiteak zuk hika egitea (edo egiten zenuena baino gehiago egitea) eragin duela iruditzen al zaizu?

5.966 erantzun

Dragon Ball on the Basque public TV: influence on viewers' language attitudes and practices

Bañan Magurua & Garbete Beretziartua

Research Article

Journal of Multilingual and Multicultural Development

ABSTRACT

Dragon Ball was highly popular among different generations in the Basque Country. The anime TV series was broadcast in Galician, Catalan and Basque practically at the same time in 1990. The translation and dubbing into Basque has been widely praised, in which one of the remarkable characteristics is the high use of the informal form of address: *nika* in the first seasons. *Nika* has undergone a dramatic decrease in the last decades in most places of the Basque Country. This study seeks to examine whether *Dragon Ball* has to some extent influenced viewers' opinion towards Basque in general and *nika* in particular and whether they believe having watched the TV series has increased their language use concerning Basque and specifically *nika* forms. A short questionnaire composed of numeric and narrative items was spread via social networks all over the Basque Country and according to the 5,966 responses collected in a three-week period, *Dragon Ball* was not only important in terms of symbolism but also concerning language ideology and use. The results show that media can play an important role in minority language contexts, even though new technologies will make it even harder.

KEYWORDS: *Bañoak*, *Bañoak*, *Dragon Ball*, TV, language attitudes, Basque language

Marko teorikoa

Euskararen tratamenduak

Rebuschi-k (1981, 1984) honako tratamenduak bereizten ditu formaren aldetik eta honako «tipoak» erabileraren aldetik:

1 taula <i>Euskararen tratamenduak eta horien erabilera-eremuak (Rebuschi, 1981, 1984)</i>				
TRATAMENDUAK	2. pertsona (IZAN)	3. pertsona (IZAN)	Komunztadura	«TIPOAK»
TOKANOKA	hi haiz	Hura duk/n	Alokutiboa	Lagunartekoa
ZUKA	zu zara	hura duzu	Alokutiboa	Kortesiaskoa
XUKA	xu xira	hura duxu	Alokutiboa	Kortesiaskoa
EZTABADAKA	zu zara	hura da	Ez-alokutiboa	Kortesiaskoa
BERORIKA	berori da	hura da	Ez-alokutiboa	Errespetuzkoa

- Berorika
- Zuka
- Hika

Hitanoaren ospe txarra

... *country bumpkin, brutish, forceful, ugly* ...

Echeverria, 2001

... ijitoen edo buhameen mintzaira,
basokoen edo baserritarren hizkera,
hizkuntza zakarra, gordina edota gogorra...

Alberdi, 1993

... *kaxero*, sorginekin lotutako hizketa, «bastoa» edo zakarra, mespretxua
agertzen duena edota itsusia...

Ozaita, 2014

... zakartasuna, bortizkeria edota
behe-mailako herritarren hizkera...

Alberdi-Zumeta, 2019

... zakartasuna, antzinatasuna, historia edota baserria...

Beitia, 2017

... baserritarrena, alegia, kategoria edo estatus gutxiko pertsonen
hizkera, zakarra edota errespeturik ezaren sinonimoa...

Legorburu, 2018

**Literaturaren eremuan ohikoa izan da mailarik baxueneko tratamendua
erabiltzea pertsonaien izaera arbuigarria edo arau-haustailea markatzeko.**

Brown & Gilman, 1960

Hitano batua, sinesgarritasuna, telebista

Itzulpenetan eta bikoizketetan hizkera jaso (Barambones, 2012)

Hizkera kolokiala emulatzeko zailtasunak oraindik ere (Larrinaga, 2019)

Horretarako baliabide bat: HITANOA (Barambones, 2012; Larrinaga, 2019; Etxaniz, 2001)

Erronkak: **ulermena** eta **sinesgarritasuna**.

Metodologia

Nola

erabiltzen

dira

tratamenduak

(berorika/zuka/hika)

eta,

zehazki,

nola

erabiltzen

da

hitanoa

(zer,

nork,

nori,

noiz

eta

nola)

Dragoi Bola telesailaren euskarazko bertsioan?

DB & DBZ

444 kapitulu

★ ASIMETRIA

★ SIMETRIA

★ GAIZTOTASUNA

★ TARTEKAKO ERABILERA ADIERAZKORRA

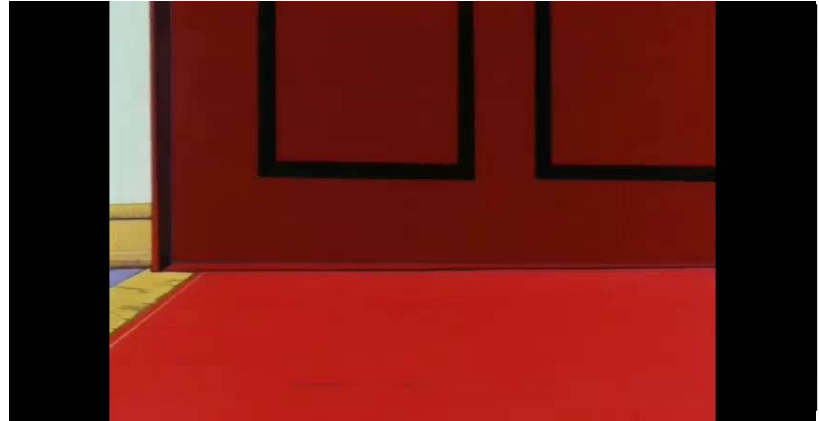
★ GENEROA

★ Hizkuntza kontuak

Emaizak

ASIMETRIA

- Hierarkia erakunde militarrean
- Hierarkia familian
- Adina
- Indarra edo boterea

SIMETRIA

- Adinkide / adiskideen artean: EZ
- Familiako senideen artean: EZ

**Gaizkileen artean edo bigarren mailako
pertonaien artean**

GAIZTOTASUNA

Gaiztotasuna, boterea, indar fisikoa

TARTEKAKO ERABILERA ADIERAZKORRA

- Esamoldeak
- Haserrea
(iseka egiteko, oldartzeko)
- Konplizitatea

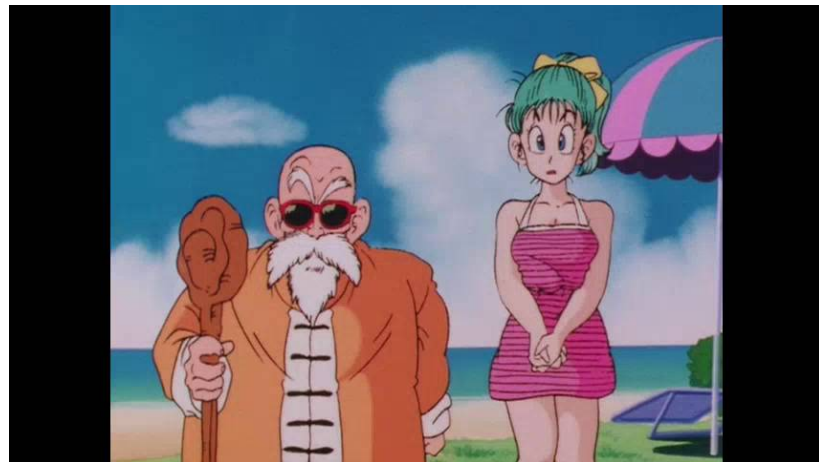

Aldaketa egonkorragoa:

Identitate-aldaketak

GENEROA

- Emakumezkoen presentzia baxua
- Emakume hikalaria: Baba sorgina
- Gainontzekoak: petraldutakoan eta modu adierazkorrean
- Generorik gabeko pertsonaiak: toka

Alderdi sintaktiko eta morfologikoak

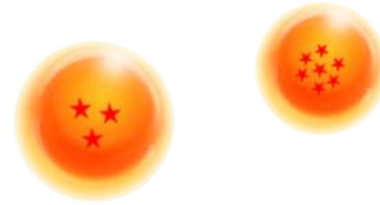

Dragoi Bola (Z)	Euskaltzaindia, 1994
dizki(n)at	diti(n)at
diti(n)at	dizki(n)at
di(n)ate	diten/ditek
zidaaten	zidatean
goazemak	goazen

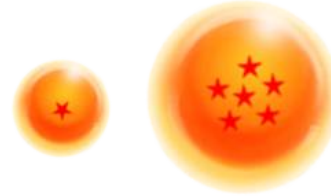

Ondorioak

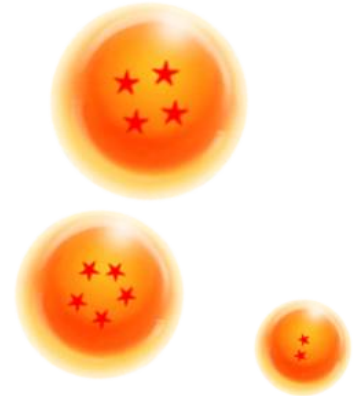
- DB - itzulpena - Hitanoa - Makrobaliabidea

- Estrategia didaktikoa:
- Gizonezkoak: fikzioa
 - Emakumezkoak: errealitatea

- Konnotazioak: **hierarkia, gaiztotasuna, etsaitasuna.** →
Konnotazio negatiboak betikotu?

- Fikzioa: testuinguru aproposa hitanoarentzat

hitanoaz.eus

facebook.com/Hitanoaz

[@TokaNoka](https://twitter.com/TokaNoka)

benat.muguruza@ehu.eus

garbine.bereziartua@ehu.eus